

Przyczynek do znajomości występowania chrząszczy z rodziny *Dermestidae* (Coleoptera) w okolicach Łodzi

Contribution to the knowledge of the distribution of beetles from the family *Dermestidae* (Coleoptera) in the neighbourhood of Łódź

napisał

ZYGMUNT SŁIWIŃSKI

Fauna chrząszczy okolic Łodzi jest dotychczas bardzo słabo poznana. Jediną pracą jest wykaz chrząszczy okolic Pabianic opublikowany przez W. Eichlera (1928, 1929, 1930), nie obejmujący między innymi rodziny *Dermestidae*.

Wykaz niniejszy oparty jest na materiale zebrany przez autora w latach 1949-1956 w Łodzi i najbliższych okolicach. Na 35 gatunków chrząszczy z rodziny *Dermestidae* znanych z Polski (Mroczkowski, 1954 b) wykaz ten obejmuje 20. Liczby tej nie można uważać za ostateczną, ponieważ terenem badań autora były głównie pomieszczenia zamknięte, w szczególności domostwa, magazyny spożywcze, garbarnie itp. Poza domostwami i magazynami materiał gromadzony był przypadkowo. Zebrano tu 8 gatunków z tym, że 4 z nich: *Attagenus pellio* (L.) *Anthrenus scrophulariae* (L.), *A. pimpinellae* F. i *A. museorum* (L.) zostały znalezione również w domostwach lub magazynach. Pozostałe 4 gatunki zebrane zostały wyłącznie w terenie otwartym. Są to: *Dermestes murinus* L., *D. laniarius* Ill., *Trogoderma glabrum* (Herbst) i *Anthrenus picturatus makólskii* Mrocz.

Na 20 gatunków rodziny *Dermestidae* zebranych w okolicy Łodzi, 12 było reprezentowanych przez niewielką ilość okazów i bliższe poznanie ich występowania wymaga dalszych badań.

W szczególności odnosi się to do gatunków w Polsce rzadko spotykanych lub takich, których występowanie stwierdzono na bardzo ograniczonej przestrzeni jak: *Dermestes maculatus* Deg., *D. atomarius* Er., *D. bicolor* F., *D. ater* ab. *domesticus* Germ., *D. peruvianus* Cast., *Attagenus schaefferi* (Herbst.) i *Anthrenus picturatus makólskii* Mrocz.

Wykrycie *Anthrenus picturatus makólskii* Mrocz. w okolicy Łodzi zasługuje na osobne omówienie. Forma typowa występuje w rejonie Morza Kaspijskiego, a z jej ras zoogeograficznych w Polsce występuje tylko *Anthrenus picturatus makólskii* Mrocz. znana ze śródmieścia Warszawy (Mroczkowski, 1950, 1954 a) oraz ze Świdra pod Warszawą (Mroczkowski, 1955). Stanowisko w Rudzie Pabianickiej na przedmieściu Łodzi, jest więc trzecim na terenie Polski.

Do pospolicie występujących w okolicy Łodzi chrząszczy z rodziny *Dermestidae* zaliczyć można tylko 7 gatunków; są to: *Dermestes murinus* L., *D. lardarius* L., *Attagenus megatoma* (F.), *A. pellio* (L.), *Anthrenus scrophulariae* (L.), *A. pimpinellae* F. i *A. museorum* (L.). Dość licznie zbierany był również *Anthrenus verbasci* (L.). Występowanie tego gatunku było jednak ściśle związane z pomieszczeniem, gdzie przechowywane są zbiory entomologiczne, w których larwy jego wyřadzały poważne szkody.

Z pomiędzy 16 gatunków *Dermestidae* znalezionych w mieszkaniach i magazynach, 9 wystąpiło jako szkodniki produktów pochodzenia zwierzęcego. Są to następujące gatunki: *Dermestes maculatus* Deg., *D. frischi* Kug., *D. undulatus* Brahm., *D. lardarius* L., *D. peruvianus* Cast., *Attagenus megatoma* (F.), *Anthrenus scrophulariae* (L.), *A. verbasci* (L.) i *A. museorum* (L.). Żerowanie larw tych gatunków autor stwierdził na niegarbowanych skórkach, futrach, kazeinie, mięsie wędzonym, proszku jajczanym i w zbiorach zoologicznych, głównie entomologicznych. Dalszych 7 gatunków znaleziono wprawdzie również w domostwach i magazynach lecz szkodliwości ich nie stwierdzono. Są to: *Dermestes atomarius* Er., *D. bicolor* F., *D. ater* ab. *domesticus* Germ., *Attagenus schaefferi* (Herbst), *A. pellio* (L.), *Megatoma undata* (L.) i *Anthrenus pimpinellae* F.

W celu uniknięcia ewentualnych błędów przy oznaczaniu larw przeprowadzono szereg hodowli. W ten sposób oznaczenia kontrolowano powtórnie po wyhodowaniu *imago*.

Za sprawdzenie oznaczeń niżej wymienionych gatunków oraz udzielenie mi cennych wskazówek dotyczących niniejszej pracy składam serdeczne podziękowanie mgr M. Mroczkowskiemu.

WYKAZ SYSTEMATYCZNY

Dermestes maculatus Deg. Łódź, 21 IV 1952, kilka okazów na niegarbowanych skórkach królików. Ruda Pabianicka (Łódź) 17 IV 1953, 1 okaz wyhodowany z larwy znalezionej w korku.

Dermestes frischi Kug. Pabianice, 3 VIII 1951, 1 okaz wyhodowany z larwy znalezionej na kazeinie. Łódź, 27 V 1953, 1 okaz na przynęcie z wędzonego mięsa wieprzowego.

Dermestes murinus L. Ruda Pabianicka (Łódź), 16 VI 1953, 3 okazy na resztkach skóry z padłego zająca. Modlica, pow. Łódź, 6 VI 1956, 1 okaz na pniu brzozy. Poddebina, pow. Łódź, 15 V 1956, 1 okaz strząśnięty z gałęzi dębu.

Dermestes undulatus Brahm. Łódź, Instytut Zoologiczny, 31 V 1949, 2 okazy w wysuszonej, niedokładnie oczyszczonej z resztek mięsa czaszce barana.

Dermestes atomarius Er. Ruda Pabianicka (Łódź), 27 VI 1953, 1 okaz na poddaszu, na przynęcie ze starego wędzonego mięsa wieprzowego.

Dermestes laniarius Ill. Radogoszcz (Łódź), 27 V 1954, kilka okazów pod martwym gawronem.

Dermestes lardarius L. Łódź, Ruda Pabianicka (Łódź), Modlica i Poddebina, pow. Łódź. Kilkadziesiąt okazów zebrano w mieszkaniach od początkowych dni kwietnia do końca czerwca. Kilkakrotnie wystąpił jako szkodnik produktów spożywczych, jak mięso wędzone i proszek jajczany.

Dermestes bicolor F. Włodzimierzów, pow. Piotrków Trybunalski, 21 VI 1953, 2 okazy na poddaszu w gołębniku.

Dermestes ater ab. *domesticus* Germ. Ruda Pabianicka (Łódź), 18 VII 1953, 1 okaz na poddaszu w pobliżu przynęty ze starej wędzonej słoniny.

Dermestes peruvianus Cast. Ruda Pabianicka (Łódź), 16 V, 17 VII 1953, 1 okaz złowiony w nocy w kredensie kuchennym, drugi wyhodowany z larwy znalezionej na strychu w skrzyni ze skórami kóz i królików.

Attagenus schaefferi (Herbst), Ruda Pabianicka (Łódź), 22 IV 1953, 1 okaz w mieszkaniu na szybie okiennej.

Attagenus megatoma (F.), Łódź, Ruda Pabianicka (Łódź), Rzgów, Tuszyn, pow. Łódź, kilkanaście okazów zebrano w mieszkaniu od początku czerwca do końca sierpnia. Dwukrotnie znaleziono larwy w ziołach.

Attagenus pellio (L.), Ruda Pabianicka (Łódź), 15 IV 1952, 1 okaz w mieszkaniu. Modlica, Poddebina, Tuszyn, Lućmierz, pow. Łódź, liczne okazy w maju na kwitnących drzewach i krzewach.

Megatoma undata (L.), Ruda Pabianicka (Łódź), 10 IV 1953, 1 okaz na poddaszu na spróchniałej desce sosnowej.

Trogoderma glabrum (Herbst). Ruda Pabianicka (Łódź), 26 VI 1952, 1 okaz na płocie.

Anthrenus scrophulariae (L.) Łódź, Ruda Pabianicka (Łódź), Janów (Łódź). W mieszkaniach zbierany pojedynczo od stycznia do kwietnia, w maju i czerwcu pospolity na kwitnących drzewach i krzewach. Kilka larw znaleziono w zanieczyszczonej mące pszennej.

Anthrenus pimpinellae F. Ruda Pabianicka (Łódź), 7 VI 1952, kilka okazów w mieszkaniu na szybach okiennych. Rzgów, Modlica, Tuszyn, pow. Łódź, kilkanaście okazów zebrano w czerwcu na baldaszkowatych.

Anthrenus picturatus makólskii Mrocz. Ruda Pabianicka (Łódź) 28 V 1955, 6 okazów na kwiatach spirei.

Anthrenus verbasci (L.), Łódź, Instytut Zoologiczny, 26 I — 7 VIII 1953, kilkadziesiąt okazów wyhodowano z larw znalezionych w zbiorach entomologicznych.

Anthrenus museorum (L.), Łódź, Ruda Pabianicka (Łódź), kilkanaście okazów zebrano w mieszkaniach oraz w gmachu

Instytutu Zoologicznego od marca do czerwca. Modlica, Tuszyn, pow. Łódź, kilka okazów w maju na kwitnących krzewach.

Pracę wykonano w Inst. Zool. PAN Oddział w Łodzi.

SUMMARY

In the present paper the autor gives a list of species belonging to the family *Dermestidae*, collected by himself from the neighbourhood of Łódź in the years 1949-1956. He discusses also some particulars of ecology and biology of the species which have been mentioned.

PIŚMIENICTWO — LITERATURE

- Eichler, W., Tęgopokrywe zebrane w okolicy Pabianic pow. Łaski, wojew. łódzkie, Czasop. Przyr. Ilustr., 2, 1928, p. 195-198., 3, 1929, p. 48-51., 4, 1930, p. 56-59.
- Mroczkowski, M., A new species of *Anthrenus* Geoffr. from Poland (*Coleoptera*, *Dermestidae*), Ann. Mus. Zool. Pol., 14, 1950, p. 187-192.
- Mroczkowski, M., *Dermestidae* okolic Warszawy (*Coleoptera*), Fragm. Faun., 7, 1954a, p. 187-197.
- Mroczkowski, M., Skórniki — *Dermestidae*. W opracowaniu zbiorowym „Klucze do oznaczania owadów Polski“, Warszawa, 1954b.
- Mroczkowski, M., Zbiór chrząszczy Wojciecha Mączyńskiego. *Dermestidae* (*Coleoptera*), Pol. Pismo Entom., 23, 1955, p. 97-101.